

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי

אגף לחינוך יסודי, אגף לחינוך על יסודי, אגף שפ"י

תוכנית מעברים

יסודי-חטיבת הביניים

אייר, תשפ"א

בתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים הם מסגרות נפרדות אשר משלימות זו את זו וחשוב ליצור ביניהם רצף טבעי של מעבר תלמידים ממסגרת למסגרת. הצורך בהכנת התלמידים למעבר, בקיום תהליכי פרידה מחד גיסא ותהליכי קליטה מאידך גיסא ידוע לכולם, ומתקיים כתכנית מעברים מידי שנה בבתי הספר היסודיים, בשיתוף חיטבות הביניים ובהובלת המחוזות והרשויות.

רצפים חינוכיים בין מערכות מתרחשים במיטבם עת התלמידים זוכים להכנה מוקדמת, לשיחות ולחקר אישי אשר מזמנים להם מודעות לכוחות האישיים שעומדים לרשותם ומעניקים להם מידע על המסגרת החדשה וידיעה אודות התהליכים שצפויים להתרחש.

המעבר בין מסגרות חינוכיות הוא תמיד בבחינת הזדמנות לצמיחה אישית, לגדילה ולהתפתחות. תלמידי כיתות ו, אשר עוברים לחטיבה, מגיעים לשם עם ניסיון רב בשנים בהסתגלות – הם חוו מעברים מהגן לבית הספר, התנסו בחילופי מורים, חוו שינויים אישיים במשפחה ועוד. לאורך השנים הם סיגלו לעצמם מיומנויות של היכרות, הצגת עצמי, יצירת קשרים, השתנות בהתאם לנדרש ועוד. על קרקע מצע התפתחותי זה הם נדרשים בסוף כיתה ו להיפרד מבית הספר היסודי בו למדו שש שנים ולעבור למערכת החינוך העל יסודי.

השנה, בעקבות משבר הקורונה והשלכותיו, עולה הצורך בהבניית תוכנית מעברים מוסדרת ומותאמת בין כיתה ו ל- ז. מסמך זה מבקש לסייע לכם, אנשי החינוך, בבניית תוכנית יעילה ורגישה אשר לוקחת בחשבון את מאפייני שנת הלימודים תשפ"א כמו גם את ההבנה שיש לגלות גמישות ולתכנן תוכניות שניתנות ליישום הן פנים אל פנים והן בלמידה מרחוק.

לרשותכם: **מעברים בימי הקורונה – תהליכי סיכום, סיום ופרידה לקראת המעבר לחטיבת הביניים** – ערכה לאנשי שפ"י ולצוותים החינוכיים.

א. האתגרים שניצבים בפני מערכת החינוך לנוכח הקורונה:

1. מורכבות בהיבטים רגשיים וחברתיים, עקב צמצום באינטראקציות החברתיות, ובצל ההתמודדויות עם אתגרים משפחתיים ואישיים עקב מצב החירום המתמשך.
2. פערים בלמידה והשפעה על היבטים התפתחותיים, בעקבות הפגיעה ברצף החינוכי ובמפגשים הפיזיים ולנוכח הירידה בימי למידה פנים אל פנים בהיקף של כ-50% ביחס לשנת לימודים רגילה.
3. יצירת רצף לימודי בהתאם לנלמד ובניית תוכנית לעיבוד רגשי של המעבר.
4. הצורך בהתאמת תוכנית מעברים הכוללת שיתוף ותאום בין צוותי החינוך, ביקורים פיזיים על פי הנחיות משרד הבריאות ומשרד החינוך.
5. חששות בקרב הורים ביחס לרמת המוכנות של ילדיהם, נוכח פגיעה ברצף החינוכי.

ב. המלצות לניהול הרצף החינוכי בצל הקורונה:

1. היבט ארגוני

א. ברמת צוות חינוכי

הקשר בין צוותי המוסדות, יסודי-חט"ב משמעותי וחשוב ביותר לצורך העברת מידע רלוונטי וקיום רצף מכל הבחינות. בשנה זו נודעת חשיבות גדולה יותר לשיח ולתקשורת בין המוסדות וצוותיהם, לאור נתונים אלה:

- מבחינה לימודית- בקרב חלק מהתלמידים נוצרו פערים לימודיים בשל שילוב בין מספר גורמים: תלמידי כיתות ו למדו כ-50% מימי הלמידה השנתיים במתכונת של למידה מרחוק, בלמידה הפיזית למדו פחות שעות מבשנה רגילה ותוכנית הלימודים השנתית צומצמה. לכן, חשוב שצוות היסודי יעביר לצוות החטיבה את כלל המידע הרלוונטי, לרבות ההספק והמיומנויות שנרכשו.
- מבחינה חברתית- התלמידים שהו זמן רב בבתייהם והיו מנותקים מחבריהם לכיתה. עם המעבר לחטיבה הם יידרשו לפגוש חברים חדשים. לכן יש לשים דגש וחשוב לקיים פעילויות חברתיות המאפשרות היכרות בתחילת שנה"ל (עפ"י המתווה המאושר).
- מבחינה רגשית- התלמידים חוו מצבים אישיים, משפחתיים, חברתיים ולאומיים מורכבים שעלולים להשפיע על התמודדותם עם מעבר נוסף, שדורש הסתגלות למצב שלא התנסו בו קודם. לכן, בכפוף להנחיות, חשוב להעביר מידע בנוגע לתלמידים שזקוקים לליווי ולתמיכה רגשית.

ב. ברמת תלמידים

- שיח של המחנכת והיועצת בבית הספר היסודי עם התלמידים - החל מחודש אפריל מומלץ לקיים מפגשים סדורים של המחנכת והיועצת עם התלמידים לשם הכנה מיטבית שכוללת התייחסות ללמידה ולהיבטים הרגשי והחברתי וכן סיוע בתהליך הפרידה והמעבר לחטיבת הביניים. המפגשים עם היועצת והמחנכת יתנהלו במסגרת שיעורי כישורי חיים ויאפשרו לתלמידים עיבוד רגשי של חוויית הפרידה מבית הספר וחוויית ההתחלה הצפויה, יחד עם התבוננות על שנת הקורונה כגורם מזמן שלימד אותם פרק בחוסן, פרק בגמישות ופרק בהסתגלות למצבים חדשים.
- קיום מפגש של התלמידים עם צוות החטיבה לשם הצגת החטיבה על כל מאפייניה (מפגש פיזי או מקוון) - צוות החטיבה יגיע לבית הספר היסודי. בנוסף מומלץ להכין סרטון עבור תלמידים שמגיעים מבתי ספר אחרים או תלמידים שלא נכחו במפגש. מומלץ לשלב תלמידים שלומדים זה מכבר בחטיבה בתהליך ההסברה ובסרט. התלמידים יוכלו לתאר את המעבר כפי שהם חוו אותו ולהעניק עצות מניסיונם.
- סיורים בחטיבה - באופן פיזי, ככיתה, בקבוצות, באופן וירטואלי, הכל בהתאם להנחיות קורונה - יתקיימו לפחות שני סיורים בחטיבה. בסיורים יפגשו התלמידים עם הנהלת החטיבה, יחשפו לייחודיות החטיבה כפי שבאה לידי ביטוי בעיצוב הסביבתי, יכירו את מבנה החטיבה - שכבות הגיל, מעבדות, אולמות וחצרות ויכללו לזהות את האתוס התרבותי, החברתי והבינאישי של החטיבה.
- מומלץ לשבץ חונכים מחטיבת הביניים לתלמידים בביה"ס היסודי, כדי לחזק הקשר ולתת מענה לשאלות רבות הקיימות אצל התלמידים.

ג. ברמת הורים

בכל שלב שילד ותלמיד עובר, גם משפחתו עוברת אתו את התהליך. ככל שמשפחת המתבגר תומכת יותר, התקשורת במשפחה טובה יותר וכן היכולת שלהם לפתור בעיות טובה, כך גדל הסיכוי להסתגלות טובה של המתבגר בעת המעבר לחטיבת הביניים.

לפיכך, נודעת חשיבות גבוהה לשיתוף ההורים בתהליך. מומלץ לאפשר להם לברר, לשאול ולשתף בתחושות ורגשות.

המלצות -

- קיום מפגש מליאה של ההורים עם שני הצוותים - יסודי וחט"ב.
- הצעת מפגשים פרטניים על פי הצורך ויצירת פלטפורמה נגישה ופתוחה שתאפשר להורים ליצור קשר, לשתף ולהתלבט עם אנשי המקצוע של החטיבה.
- הנגשת מידע רלוונטי וחשוב באופן מקוון וישיר או בחוברות מודפסות ואם ניתן גם בשפות שונות (בהתאם לאוכלוסיית התלמידים). מידע שיספק תחושת ודאות, יעניק להורים תחושה של שותפות ויסייע להם לתמוך בילדם בתהליך ההסתגלות.
- שיח פרטני על העברת מידע בכפוף לווייתור סודיות לשם הצלחת המעבר.

2. היבט לימודי

א. ברמת מוסד

- שיח בין יועצות להעברת מידע רלוונטי למען קידום הסיוע לתלמידים (בכפוף לווייתור סודיות).
- תגבורים בחופשות הקיץ, לצורך צמצום פערים, בהנחיית מורי החטיבה.
- סוגיית התעודה/ההערכה שנדרשת במעבר לחטיבה. יש לקיים שיח בין צוותי ההערכה של בית הספר היסודי לצוות החטיבה כדי להבהיר את דרכי ההערכה הייחודיות שננקטו בשנה זו.
- עפ"י חוזר מנכ"ל [התכנית הלאומית ללימודה משמעותית - מבחנים פנימיים כחלק מההערכה על פני הרצף החינוכי](#) - נקבע כי: ככלל אין לקיים מבחני מיון כתנאי קבלה לבית ספר במעבר מבית ספר אחד לאחר או במעבר משלב לימודים אחד לשלב הלימודים הבא, לרבות במעבר מגן הילדים לכיתה א'. כמו כן אין להשתמש בציוני מבחנים שנערכו בבית ספר אחד כתנאי קבלה לבית ספר אחר. [1] (1) לאחר הקבלה לבית הספר העל-יסודי אפשר לערוך מבחנים פנימיים לשם שיבוץ תלמידים בקבוצות למידה או במגמות). זאת בכפיפות להנחיות בסעיף 2-3.10 בחוזר "הודעות ומידע" עב/5, "רענון הנחיות בנושא איסור אפליה בקבלת תלמידים לבתי הספר"

ב. ברמת צוותי החינוך

- קיום מפגש של צוותי היסודי והחטיבה לשיקוף תמונת מצב בתחומי הליבה.
- הקדשת החודשים הראשונים בחט"ב לתרגול ולחזרה על נושאי הלימוד בכיתות ו בתחומי הליבה.
- הקדשת השבועות ראשונים בחטיבת הביניים לתכנית גיבוש חברתי, היכרות אישית עם התלמידים.
- העברת תיקי התלמידים בחינוך המיוחד לצורך התארגנות למשאבים מותאמים, בהסכמת ההורים.
- קיום ועדות מתוקף חוק לתלמידים זכאים.

ג. ברמת תלמידים

- קיום תכנית "ביה"ס של הקיץ" במיקוד תכנית המעברים בהיבטים לימודיים, רגשיים וחברתיים בהפעלה מגוונת, פעלתנית ומאתגרת ובמרחבי למידה פנים וחוץ בית ספריים.
- קיום מפגש בחטיבה בסוף אוגוסט לקראת העלייה לכיתה ז'

3. היבט רגשי- חברתי

המעבר לחטיבת הביניים הוא אתגר אישי, התפתחותי ורגשי. תלמידי כיתות ו, שעוברים ללמוד בכיתות ז, מאופיינים במנעד רגשות; החל מחששות, חרדות והתלבטויות רבות לגבי השינויים שהם חווים וכלה בסקרנות, מוטיבציה וחגיגות. על גבי המנעד הרגשי נעים התלמידים הלוחך ושוב בין הרצון להתכונן, להבין, לעבד את המתרחש לבין השאיפה שדברים "פשוט יקרו" ואנחנו "נזרום עמם". שיח מוקדם, שמזמן עיבוד של חוויית המעבר, יכול לסייע לתלמידים בהתמודדות האישית, החברתית והלימודית. בעזרת השיח התלמידים יכולים לבחון את העמדות השונות ולעיתים הסותרות, שמאפיינות אותם. הם יכולים לקבל לגיטימציה לתחושות ולרגשות ולבסס לעצמם מידע ותפיסה של הנדרש מהם ושל העתיד להתרחש. הכנה מוקדמת בתיאום ובשיתוף פעולה מלא בין בתי-הספר היסודיים לבין חטיבות הביניים טרום המעבר ובשלב המעבר יכולה לאפשר לתלמידים הסתגלות טובה יותר.

א. ברמת צוותי החינוך והתלמידים

השנה, עבור כיתות ו –

- הפעלת תכנית רצפים במסגרת שיעורי כישורי חיים בדגש על:
 - א. סיכום לימודיהם בבית הספר היסודי
 - ב. תהליכי פרידה
 - ג. הכנה להתחלה החדשה הצפויה בחטיבה
- קיום תכנית חונכות בה תלמידים מהחטיבה משוחחים (באופן פיזי או מקוון) עם תלמידי כיתות ו ועונים לשאלותיהם.
- מתן מענים פרטניים (שיחות אישיות או תהליך קבוצתי) לתלמידים בעלי רקע של קשיי הסתגלות, תלמידים שחוו משבר אישי לאחרונה, תלמידים שחווים מעבר אחר (למשל עוזבים את העיר או את הארץ).
- עיבוד של חוויות שנת הקורונה והזמנה להתבוננות עליהן כ"אימון" בהתמודדות עם שינויים ועם התחלות חדשות.
- ניהול שיח רגשי לדיהוי מיומנויות הסתגלות שקיימות בהם זה מכבר ולטיפוח מיומנויות ליצירת חברויות.
- חגיגת הסיום, הפרידה, המעבר וקיום טקסים.

לרשותכם:

שיעורי כישורי חיים בנושא מעברים:

מחשבים מסלול מחדש: [עברית](#) / [ערבית](#)

הכ"ח לעבור: [עברית](#) / [ערבית](#)

רק שאלה: [עברית](#) / [ערבית](#)

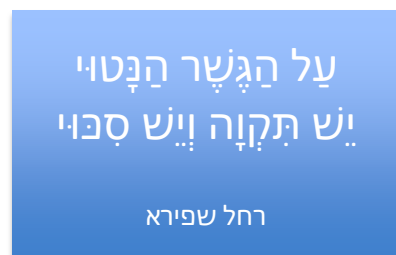
אדם צובר זיכרונות: [עברית](#) / [ערבית](#)

בשנה הבאה, עבור כיתות ז –

- מומלץ לבנות מערכת שעות בחט"ב בשכבת ז עם מתן דגש לשיבוץ שעות מחנכת רבות ככל הניתן, לצורך ביסוס הקשר האישי והכיתה כקבוצה חברתית.
- הפעלת תוכניות רצפים במסגרת שיעורי כישורי חיים ופעילות חינוך חברתי ערכי.
- הקצאת שעות פרטניות לשיח אישי עם תלמידים לאורך כל שנת הלימודים.
- יצירת מנגנון של שימור קשר בין מחנכת היסודי לבין מחנכת החט"ב ויישומו על פי הצורך.
- הפעלת תוכנית חברתית מורחבת לאורך לפחות 6 חודשים.
- קיום תוכנית חונכות בה תלמידי כיתות ח חונכים תלמידים מכיתות ז.
- "חגיגת" המעבר וקיום טקסים לסיום שנה ולפתיחת שנה.
- מתן מענים פרטניים (שיחות אישיות או תהליך קבוצתי) לתלמידים בעלי רקע של קשיי הסתגלות, תלמידים שחוו משבר אישי לאחרונה, תלמידים שחווים מעבר אחר (למשל חדשים בעיר, חזרו מאשפוז ממושך ועוד).

ג. לסיכום

חשוב מאוד לזכור שתהליכי הסתגלות הם תהליכים מתמשכים וארוכי טווח. אל לנו להסתפק בהתערבויות חד פעמיות. התמיכה במיטבה היא תהליך מתמשך שמאפשר שיח, ביטוי אישי והסתייעות בחברים ובמורים. כמו כן, כולנו תקווה שבשנה הבאה יזכו התלמידים ללמוד פנים אל פנים בבית הספר, אולם עלינו להיות מוכנים לכל תרחיש. עלינו ללמוד מניסיון שנת הקורונה ולשאוף שהקשר הבינאישי בין התלמידים ירקם, יתגבש ויתממש הן מקרוב והן מרחוק.

תוכנית מעברים יסודי-חט"ב 2021

<p>לישי ותמיכה של הצוותים החינוכיים ע"י גורמי המקצוע: אגף החינוך, פקודת, יעוץ, שפ"ת, מת"א, הדרכה, לצורך בניית והפעלת תוכנית מיטבית</p>					הקמת ועדת האו יישובת לבניית רצף חיטבי	ברמה המערכתית
<ul style="list-style-type: none"> תכנון ההוראה- תרגול וחזרה על משאי ליבה הפעלת תוכנית להכרות, הסתגלות וגיבוש חברתי 	<ul style="list-style-type: none"> קום תגבורים באחריות צוות החט"ב קום 3 ימי אוריינטציה להכרות והסתגלות 	<ul style="list-style-type: none"> העברת מידע וקיום ועדות אודות תלמידים בחול"מ, בהסכמת הורים בניית מערכת שעות לתשפ"ב, תוך שיבוץ מירבי של שעות מחנכת כיתה 	<ul style="list-style-type: none"> תכנון פעילויות חברתיות רגשיות לגיבוש הכיתה כקבוצה חברתית 	<ul style="list-style-type: none"> העברת מידע פרטי בהסכמת הורים 	<ul style="list-style-type: none"> מפגש בין צוותי המוסדות להעברת מידע בתחומים שונים ברמה שכבתית הצגת תהליך ההערכה 	צוותי חינוך
<ul style="list-style-type: none"> קום אסיפות הורים כיתתיות 	<ul style="list-style-type: none"> מפגש הורים עם מחנכת הכיתה והאנצט 		<ul style="list-style-type: none"> מפגשים פרטיים עם צוות היסודי/החטיבה בהתאם לצורך 	<ul style="list-style-type: none"> קום מפגש עם צוותי היסודי והחט"ב להכרות עם החט"ב והגשת מידע רלוונטי 	<ul style="list-style-type: none"> מפגש עם צוות היסודי לסיכום השנה והערכות לרישום לחטיבה 	הורים
<ul style="list-style-type: none"> 1.9.21 קבלה חגיגת של התלמידים השתתפות בפעילויות ותכניות חברתיות- רגשיות 	<ul style="list-style-type: none"> השתתפות ב- 3 ימי גיבוש בין התאריכים 23.8.21-31.8.21 לקראת העלייה לכיתה ז' 	<ul style="list-style-type: none"> קום יום פעילות חוץ מידע שבוע במסגרת תוכנית "בי"ס של הקיץ" בשת"פ עם החטיבה (צוות ותלמידים) במיקוד סמנר ליבה 	<ul style="list-style-type: none"> קום מפגש שני בחטיבה קום תהליך חוננות של תלמידי ז' עם תלמידי ו' חגיגת סיום ביה"ס היסודי 	<ul style="list-style-type: none"> קום מפגש עם צוות החט"ב להכרות עם החטיבה וסדר ראשון בחטיבה קום שיחות פרטיות בהיבטים רגשיים 	<ul style="list-style-type: none"> שיח עם המחנכת והאנצט להכרות מהות ומבנה החטיבה 	תלמידים